

Centrale elementer i "Aftale om implementering af et Grønt Danmark"

Mandag d. 18. november er der præsenteret en politisk aftale, der skal skabe de nødvendige forudsætninger for at implementere indsatserne i "Aftale om et Grøn Danmark".

Nedenfor følger et overblik over aftalens centrale elementer under følgende deloverskrifter:

- Aftalens karakter
- Genbesøg
- Arealomlægning og vandmiljøeffekter
- Afgift på landbrugets biologiske drivhusgasudledning
- CAP
- Græsprotein
- Økologi
- Plantebaserede fødevarer

Aftalens karakter

Den politiske aftale er indgået mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) samt Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti. Aftalepartierne bakker op om trepartsaftalen "Aftale om et Grønt Danmark", der blev indgået d. 24. juni 2024 mellem regeringen og parterne i den grønne trepart (Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Fødevarerforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og Kommunernes Landsforening).

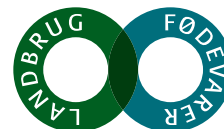
Nu er der indgået en politisk rammeaftale, der skal skabe de nødvendige forudsætninger for at implementere indsatserne i trepartsaftalen. Det er således afgørende for at sikre klare rammevilkår og realisere de vigtige resultater, som L&F har sikret i treparten (jf. dokumentet "50 markante L&F-aftryk i den grønne trepart", som L&F udsendte efter treparten blev indgået i juni).

Den politiske aftale indeholder både nye tekstelementer og mange gengangere fra sommerens trepartsaftale.

Samlet set udgør den politiske aftale også det genbesøg af vandmiljøindsatsen, der var aftalt med landbrugsaftalen fra 2021 og som senest skulle ligge i 2023/24. Den politiske aftale træder i stedet for landbrugsaftalen. Som en konsekvens deraf er forliget om landbrugsaftalen opsagt med virkning fra næste folketingsvalg.

Dele af den politiske aftale er forligsbundet, imens andet har karakter af en stemmeaftale. Følgende bærende elementer er forligsbundet:

- Sats for CO₂-afgiften, bundfradragsniveau og indfasningsprofil for aftalens CO₂-afgift på udledninger fra husdyr frem til og med 2032, herunder genbesøget i 2032.
- Det bindende reduktionsmål for land- og skovbrugssektoren på 55-65 pct. i 2030 i forhold til 1990, herunder bidraget fra klimareduktionsmål på 2,2 mio. t CO₂e i 2030 for land- og skovbrugsområdet, samt genbesøget i 2027.
- Tidspunkt for målfrielse af vandrammedirektivet, jf. "Aftale om et Grønt Danmark".

- Indfasning og niveau for miljøgaranti frem til og med 2030, herunder kvælstofreguleringsniveau, samt genbesøget i 2026.
- Overgang til ny reguleringsmodel, herunder overordnede pejlemærker for modellens indretning.

Genbesøg

Der er i den politiske aftale indskrevet en række genbesøg af indsatserne, som er hentet fra sommerens trepartsaftale.

- Medio 2026 gøres der status over antallet af tilsagn til at indgå i ordninger for arealomlægning, for at kunne fastlægge markreguleringen for 2027.
- I 2027 genbesøges lavbundsindsatsen, hvor der fx tages stilling til, om afgiften skal forøges, hvis der ikke er udsigt til at udtage 140.000 ha kulstofrige lavbundslande inkl. randarealer inden 2030.
- I 2027 genbesøges tilskudsmodellen for privat skovrejsning med henblik på at evaluere ordningens effekter.
- I 2027 genbesøges niveauet for de afsatte tilskudsmidler til pyrolyse. Niveauet for de afsatte midler genbesøges ligeledes i tilknytning til det genbesøg af afgifts- og bundfradragssatser, der gennemføres i 2032.
- Der gennemføres i 2032 et genbesøg af afgiftssatserne og bundfradragene, hvor der foretages en evaluering af fremdriften i udvikling og godkendelse af klimateknologi og - tiltag, bedriftsnære handlemuligheder, effekter af afgiften og øvrige reguleringsinstrumenter. Bundfradragets størrelse kan evt. justeres i lyset af udviklingen af nye virkemidler.

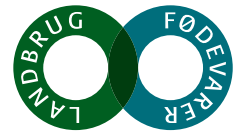
Derudover er det med den politiske rammeaftale besluttet, at der i 2027 gennemføres et genbesøg af indfrielsen af klimamålet om 2,2 mio. ton CO₂e-reduktioner i 2030 og det bindende reduktionsmål for land- og skovbrugssektoren på 55-65 pct. i 2030 samt virkemidler.

Arealomlægning og vandmiljøeffekter

Med den politiske aftale får vi nu stadfæstet den nye hovedmotor og struktur for fremtidens arealomlægning, som blev præsenteret med trepartsaftalen fra 24. juni. Med den politiske aftale fastsættes konkrete reduktionsmål.

Der etableres en ny lokal organisering med kystvandråd samt vandoplandsstyregrupper (sidstnævnte også kaldet 'lokale treparter') i en styrket rolle, hvor lokale landbrugs- og naturorganisationer med kommunerne for bordenden får ansvaret for planlægning og implementering. De lokale treparter skal udarbejde lokale arealomlægningsplaner på baggrund af det nationalt udmeldt indsatsbehov. De lokale omlægningsplaner skal udarbejdes i 2025 med en klar deadline ultimo 2025 og skal være en fuldt dækkende plan for indfrielse af indsatsbehovet.

Med henblik på at sikre de rette forudsætninger for implementering af aftalen i praksis, og den nødvendige lokale forankring mv., er aftalepartierne enige om at afsætte i alt yderligere 40 mio. kr. i 2025-2028 til formålet. Aftalepartierne aftaler den konkrete udmøntning på baggrund af et oplæg fra regeringen primo 2025. Midlerne er i tillæg til de i alt 448 mio. kr. i 2025-2032 til den lokale forankring, der indgår i "Aftale om et Grønt Danmark" til kommunernes opgaver i bl.a. lokale treparter, samt til kystvandrådene og udtagningskonsulenter.

Med den politiske aftale slås det klart fast, at landbruget i oplande kan komme helt fri af den målrettede regulering gennem arealomlægninger til skov og natur.

De reviderede vandplaner, med virkning fra 2026, tager udgangspunkt i reduktionsmålene i "scenarie 1" fra Second Opinion, hvor der ikke er interkalibrerede miljømål med vores nabolande. Dog undtages Bornholm, der således ikke vil have et indsatsbehov i 2026.

Senest i 2029 skal vandplanerne have reduktionsmål på baggrund af interkalibrerede miljømål med vores nabolande. Det vil enten være nye interkalibrerede miljømål, aftalt med Tyskland og Sverige, eller de eksisterende mål i scenarie 3.

Den målrettede regulering vil i 2025 og 2026 fortsætte på nuværende niveau (3.500 tons N nationalt), men omfordelt efter nyt kortgrundlag i scenarie 1 fra 2026 (minus Bornholm). Fra 2027 vil den skærpede miljøgaranti, med øget målrettet regulering, træde i kraft i områder, der ikke er i mål med arealomlægninger. Senest i 2029 vil vandplaner skulle revideres efter nye eller nuværende interkalibrerede miljømål. Det vil kunne betyde bortfald eller reduktion af regulering af områder med et merindsatsbehov i scenarie 1 i forhold til scenarie 3.

Der afsættes yderligere 2,3 mia. kr. til arealomlægninger i områder med et merindsatsbehov i scenarie 1 i forhold scenarie 3.

Det er aftalt, at der skal ydes differentieret compensation for omkostninger under markreguleringen. Det betyder, at compensationen for øgede krav under den skærpede miljøgaranti vil øges proportionelt med stigende omkostninger, hvor eksempelvis de første procentkrav om efterafgrøder ikke har samme omkostninger, som de sidste procenter.

Det er aftalt, at skulle der mangle midler til arealomlægninger, skal aftalepartierne drøfte, hvordan de kan tilvejebringes – så vi har sikkerhed for, at vi kan komme i mål.

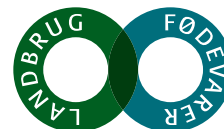
Afgift på landbrugets biologiske drivhusgasudledning

Med den politiske aftale fastholdes beslutninger i trepartsaftalen på afgiftsområdet.

Der vil således blive indført en afgift på udledningen af drivhusgasser fra kvæg og grise fra 2030. Afgiften kommer med et bundfradrag på 60 pct, så klimaeffektive landbrugere kan udgå at betale afgift ved brugen af klimavirkemidler. Afgiftsprovenuet bliver ført tilbage til grønne investeringer i landbruget og målrettes de landbrugere, der rammes hårdest af CO₂e-afgiften og har svært ved at omstille sig.

Marginalafgiftssatsen bliver 300 kr. pr. ton CO₂e i 2030 stigende til 750 kr. pr. ton CO₂e i 2035 (2022-niveau). Der vil i 2032 være genbesøg af afgiftssatser og bundfradrag.

Der kommer ingen afgift på gødning eller lattergas, som var et af forslagene i Svarer-rapporten. Derimod bliver det muligt fra 2028 at få tilskud til reduceret kvælstofanvendelse via en bioordning. Finansieringen af tilskuddet vil ske via fradrag i EU's arealtilskud for alle landbrugere.

Der indføres en afgift på udbragt kalk på 750 kr. pr. ton CO₂e, som indføres fra 2028 til 2030. Det svarer til en afgift på ca. 250 kr. pr. ton 75 pct. kalk. Der er ikke entydig videnskabeligt grundlag for, at et reduceret kalkforbrug vil give mindre drivhusgasudledning. Der forventes en videnskabelig rapport i 2028, hvor effekten af kalk på drivhusgasudledningen vil blive udboret.

Der indføres en afgift på lavbundsjord på 40 kr. pr. ton CO₂e gældende fra 2028. Afgiften vil alene berøre de lodsejere, der ikke ønsker at indgå i et udtagningsprojekt.

Virkemidler til reduktion af drivhusgasser fra de enkelte landbrug er afgørende for, at landbrugerne kan undgå en afgift. Med trepartsaftalen vil godkendelsesprocessen for virkemidler blive effektiviseret, så der bliver flere virkemidler til rådighed inden 2030, hvor afgiften indføres. Det er vigtigt, at der er en bred vifte af virkemidler at vælge i mellem; virkemidler, der er dokumenterede for både klimaeffekt og uønskede sideeffekter, og hvor der er balance mellem omkostninger og effekt.

Der er afsat 500 mio. kr. i aftale om fordeling af forskningsreserven for 2025 indgået d. 1. november 2024. Alle Folketingets partier står bag denne aftale. Bevillingen skal bruges til udviklingen og implementeringen af klimateknologier og -tiltag i landbruget. Regeringen er forpligtet til at arbejde for, at udledninger i landbrugssektoren reguleres samlet på EU-niveau, og at den nationale klimaregulering skal tilpasses, hvis der indføres en samlet klimaregulering af landbrugssektoren på EU-niveau.

CAP

EU's landbrugspolitik, CAP'en, forudsættes at ville stå for en del af finansieringen af den grønne omstilling. Det er i den forbindelse positivt, at det i den politiske aftale fastslås, at "det med indførelsen af en national klimaregulering er vigtigere end nogensinde før, at den fælles landbrugsstøtte kan understøtte danske landbrugere med fx ibrugtagning af nye teknologiske virkemidler og produktionsomstilling." Der er således fokus på omstilling af alle driftsgrene. For så vidt angår udmøntningen af EU's landbrugspolitik i Danmark frem til og med 2027, er det klart forventningen, at dette vil ske som fastlagt i den CAP-strategiske plan og med de balancer, der er heri.

Græsprotein

Med den politiske aftale vil fokus på udbredelse af dansk produceret græsprotein blive fastholdt og udbygget. Der vil senest i 2027 blive gjort status på udbredelsen af græsprotein og gennemført en analyse, der bl.a. skal identificere mulige virkemidler og redskaber, der kan styrke anvendelsen af danskproduceret protein.

Økologi

Det er aftalepartierne ambition at fordoble det økologiske areal i 2030 i henhold til landbrugsaftalen fra 2021. Aftalepartierne er enige om, at en samlet klimaløsning for dansk landbrug ikke skal fortrænge økologisk produktion i forhold til konventionel produktion.

Plantebaserede fødevarer

Med den politiske aftale forøges bevilling til Fonden for Plantebaserede Fødevarer med i alt 628 mio. kr. i 2025-2030 inkl. Det er endvidere aftalt, at fonden skal gøres permanent, ligesom Danmark skal arbejde for en europæisk handlingsplan for plantebaserede fødevarer.